

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 30/11/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 266: Giữ chữ tín phải phù hợp với đạo nghĩa

Giữ chữ “*tín*” phải phù hợp với đạo nghĩa, còn nếu giữ chữ “*tín*” với những người không có đạo nghĩa là sai rồi! Nhiều người ở thế gian đã hứa với bạn là sẽ đi nhậu thế là người đó nhất định phải giữ lời hứa này trong khi ở nhà có nhiều việc cần làm thì người này lại không làm. Không Lão Phu Tử từng không giữ lời hứa với một nhóm phiến quân có ý định tào phản cho thấy Ngài vô cùng có trí tuệ. Nhóm người này biết Ngài là người tốt nên chúng không giết Ngài mà yêu cầu Ngài giữ bí mật về việc của chúng. Ngài cũng hứa, tuy nhiên, sau khi Ngài thoát khỏi tay bọn chúng thì Ngài liền báo quan ngay. Đành rằng giữ chữ “*tín*” là bổn phận, là vai trò của mình nhưng chữ “*tín*” phải phù hợp với đạo nghĩa.

Có một người chia sẻ việc hành hiếu của anh rằng cha anh rất thích ăn thịt chó và anh thường mua món ăn này cho cha. Chúng ta phải hiểu rằng người già có nên ăn như vậy không, có lẽ món ăn này nhiều họa hại hơn là nhiều bổ dưỡng, hơn nữa, hiếu với cha mà làm việc sát sanh hại vật thì không nên. Đây là ngu hiếu! Trong cuộc sống thường ngày cha mẹ bảo, thầy cô bảo, cấp trên bảo những điều phù hợp với đạo nghĩa thì chúng ta sẽ làm. Nếu không phù hợp thì phận làm con, làm trò phải: “*Dùng khóc khuyên đánh không giận*”. Nếu không nhắc nhở thì đôi bên cùng sai.

Có một nơi mời Hòa Thượng đến giảng Kinh. Kinh giảng chưa xong nhưng nơi đó xảy ra bất hòa khiến tứ chúng náo động. Hòa Thượng quay về gặp Thầy của mình là Ngài Lý Bình Nam và được Thầy khuyên là không cần giảng nữa, giảng mỗi ngày họ đều không nghe, ngày ngày họ vẫn chìm trong danh vọng lợi dưỡng, vậy thì không có lợi ích gì!

Cho nên chúng ta phải hiểu Nho cùng Phật đều giảng nói đến việc giữ chữ “*tín*”, thế nhưng, có những trường hợp đặc biệt là nếu nơi đó trái ngược với đạo nghĩa thì có thể bội “*tín*”. Điểm này chúng ta phải sâu sắc mà thê hội. Ví dụ như hai người bạn thân chí cốt với nhau, thề là cùng sống cùng chết, thế nhưng mình

biết bạn đã làm sai thì mình phải can gián. Nếu can gián không được thì bắt buộc phải bội “*tín*”, chứ không thể người ta làm sai rồi vì lời hứa hay một ân tình nào đó để rồi làm sai theo, thì không nên.

Trước đây tôi từng biết một câu chuyện về một ông chủ đã dùng một số tiền lớn cứu giúp cả gia đình của một người. Người này đã thề sẽ đem thân mạng này để đền trả ông chủ. Tuy nhiên, tôi thấy có nhiều việc làm của người này đã không đúng chuẩn mực, tôi đã khuyên can nhưng người này không nghe, vẫn nhất quyết giữ lời hứa của mình. Hòa Thượng nói: ***“Phù hợp với đạo nghĩa, với chuẩn mực thì chúng ta mới giữ chữ tín. Nếu không phù hợp với đạo nghĩa, với chuẩn mực thì chúng ta có thể không giữ chữ tín.”***

Có lần chúng tôi sang Mỹ, phải đi gần 8 tiếng thì mới tới nơi. Tuy nhiên, đến nơi, tôi thấy họ treo những chiếc lá cờ không phù hợp nên tôi quyết định quay về. Đây là lần tôi đã bội “*tín*”. Cho nên, chúng ta thực hành chữ “*tín*” phải dùng trí tuệ của mình. Nếu chúng ta không có trí tuệ thì chúng ta mượn trí tuệ của Phật Bồ Tát Thánh Hiền, của Thầy để soi rọi việc làm của mình xem là có đúng hay không. Tôi biết rằng hoàn cảnh nơi đó không phải là nơi tôi đến, họ muốn ảo danh ảo vọng, muốn phô trương bá đồ của họ và nếu tôi bước vào đó thì tôi đã quá ngây ngô. Do đó tôi đã tức thì quay xe, mặc dù bánh xe đã lăn vào nửa cổng. Đây là lần bội “*tín*” với những người không có đạo nghĩa. Tôi làm như vậy là có lỗi nhưng còn hơn để mình có tội.

Có lần ở London, tôi có hẹn, hứa với Phật tử ở Chùa Linh Sơn, tuy nhiên đúng vào dịp người của Hòa Thượng sắp xếp cho tôi gặp Ngài. Tôi vì chữ “*tín*” mà không gặp thầy của mình nhưng ngay buổi hẹn với các Phật tử nơi đó. Có người khuyên tôi nên gặp Hòa Thượng sẽ tốt hơn, tuy nhiên, tôi nói rằng tôi sẽ học theo Hòa Thượng nên phải làm theo Hòa Thượng, Ngài cả một đời vì chúng sanh mà phục vụ. Tuy nhiên, những người đứng ra tổ chức buổi hẹn này thực sự không phải muốn nghe Phật pháp mà có ý đồ khác. Không phải một lần như vậy, người đứng ra mời tôi thậm chí còn gây khó dễ, song những nơi chân thật lợi ích cho Phật pháp, lợi ích cho người nghe, cho các cụ thì người ta có mắng tôi, tôi cũng vẫn chia sẻ, vẫn nói một chút đạo lý cho mọi người. Nhưng ngược lại, nếu thấy không phù hợp là tôi liền bỏ đi.

Cho nên Hòa Thượng khẳng định trong những trường hợp đặc biệt thì ta có thể bội “*tín*” vì họ không làm đúng với pháp luật, không làm đúng với giới luật nhà Phật. Hòa Thượng nói: **“Tất cả phải lấy đạo nghĩa làm tiêu chuẩn. Phù hợp với đạo nghĩa thì chúng ta nhất định phải giữ chữ tín, trái với đạo nghĩa thì có thể bội tín”**. Việc này đòi hỏi chúng ta phải nhạy bén, sáng suốt mới nhận ra được, chứ nếu không chúng ta có thể bị danh vọng lợi dưỡng hay cảm tình sai sử. Chúng ta dễ dàng rơi vào tình huống cả nể người khác nên chúng ta phải sáng suốt.

Chữ “*tín*” có phạm vi bao phủ rất rộng lớn trong năm mối quan hệ ngũ luân. Tôi từng quen một gia đình, người Mẹ đơn thân vất vả nuôi con trưởng thành do người chồng bỏ đi. Tôi hỏi cô vì sao không đi bước nữa. Cô nói rằng vì cô đã hứa trước Chúa là trọn đời trung thủy còn việc người ta phản bội là việc của người ta. Tôi nghe cô nói như vậy mà tôi đã nổi da gà. Cô ấy đã giữ lời hứa với đấng sáng tạo tạo tôn giáo mà cô ấy tôn kính. Cô ấy hứa trước Chúa nên giữ chữ “*tín*” với Chúa. Còn chúng ta hứa với Phật, chúng ta có giữ chữ “*tín*” với Phật không? Câu chuyện của cô là tấm gương cho chúng ta học hỏi.

Hòa Thượng từng nói hằng ngày chúng ta ở trước Phật, đọc bài thệ nguyện rất mạnh mẽ: *“Chúng sanh vô biên thệ nguyện độ. Phiền não vô tận thệ nguyện đoạn. Pháp môn vô lượng thệ nguyện học. Phật đạo vô thượng thệ nguyện thành.”* Nhưng chúng ta nguyện, chúng ta có làm không hay chỉ là nguyện suông? Chúng ta phát nguyện rằng: *“Chúng sanh vô biên thệ nguyện độ”*. Vậy chúng ta lấy gì độ chúng sanh? Lấy “*ảo danh ảo vọng*” “*Tham sân si*” “*Tự tư tự lợi*” độ chúng sanh hay sao?

Hãy ngày ngày hoàn thiện chính bản thân mình, nâng cao cảnh giới để độ được chúng sanh. Độ chính là phục vụ cho nên phải có năng lực, có tài năng mới độ được chúng sanh. Cho nên không tu dưỡng, không nâng cao năng lực thì chỉ là nguyện suông, không làm. Hòa Thượng nói: *“Phật Bồ Tát bằng xương bằng thịt, có biểu cảm mà bạn gạt thì không nói làm chi, còn Phật Bồ Tát bằng composit, bằng gỗ, bằng xi măng mà ngày ngày bạn nhấn tâm đi gạt các Ngài”*.

Hòa Thượng nói: **“Người với người qua lại với nhau phải nói đến chữ tín, người với thiên địa quỷ thần cũng nói đến chữ tín, người với đại tự nhiên cũng phải nói đến chữ tín.”** Cây sấu ở trên Sơn Tây, nơi các con trai nghịch, càng lúc càng to, tạo bóng khiến cây rau bên dưới không phát triển được. Tôi đã nghe lời

Hòa Thượng, cây to hơn đầu người đã có linh tính rồi, chứ chưa nói đến việc coks quỹ thần nương gá. Tôi nhắc các chú thương lượng trước khi đốn cây 7 ngày. Ngay đối với cây cỏ mà cũng dụng tâm này thì tâm chân thành của chúng ta sẽ được nuôi dưỡng mỗi ngày thêm lớn. Thế gian cho rằng, chúng ta làm như vậy là mê tín. Nhưng phía sau việc làm này có đạo lý, cây đang sống tốt, đang có sức sống, vậy chúng ta đến nói với cây rằng: *“Giờ đây tôi phải chỉnh trang môi trường lại, bạn đứng ở đây không làm lợi cho ai, bóng của bạn đã che các cây phía dưới không phát triển được mà những cây đó có lợi cho mọi người. Cho nên xin lỗi bạn hãy nhường chỗ này cho tôi trồng rau tặng cho mọi người”*.

Hòa Thượng nói: ***“Chúng ta qua lại với tất cả mọi người, mọi hoàn cảnh, mọi sự việc, sự vật, quan trọng nhất là phải thành thật, lời nói nói ra phải có chữ tín. Bạn chân thật, thành thật thì mọi lời nói của bạn với người, người ta sẽ tin được”***. Chúng ta đã nói ra rồi là phải thực hành lời nói của mình, do đó, chúng ta phải cân trọng trong lời nói của mình. Nói ra phải làm được, nói ra mà vượt qua trí lực, sức lực của mình thì không nên *“vung tay quá trán”*. Nói được thì phải làm được. Trước đây, tôi nói với mọi người là sẽ học 1200 đề tài của Hòa Thượng và tôi đã học xong. Tôi cũng nói tôi viết 1000 câu ***“Nam Mô A Di Đà Phật”*** và tôi cũng đã viết gần xong rồi.

Hằng ngày trong đời nhân, xử thế tiếp vật, lời nói của chúng ta có chữ *“tín”* không? Chúng ta nói ra rồi, vậy có làm được không? Có thể làm chưa đến nơi đến chốn nhưng chúng phải làm hết khả năng, bằng sự thành thật thì cũng không ai trách chúng ta. Có thể năng lực chúng ta không đủ nhưng chúng ta đã thành thật, đã làm hết sức.

Hòa Thượng nói: ***“Tất cả những thiện nhân, quân tử ở thế gian đều giữ chữ tín. Nhưng Phật pháp nói đến trí tuệ. Phật Bồ Tát nói đến đạo nghĩa và có những trường hợp đặc thù thì chúng ta có thể không giữ chữ tín. Việc này là như thế nào? Là khi đối phương trái với đạo nghĩa!”***. Không phù hợp đạo nghĩa, không phù hợp luật pháp quốc gia, không phù hợp với giới luật nhà Phật thì chúng ta tuyệt đối không làm theo. Từ lời chỉ dạy của Hòa Thượng, chúng ta luôn phải ghi nhớ, hằng ngày trong cuộc sống, đời nhân xử thế tiếp vật, chúng ta không nên vì chữ *“tín”* mà làm sai. Việc giữ chữ *“tín”* chân thật phải có trí tuệ. Không có trí tuệ thì mượn nhờ trí tuệ của Phật, Bồ Tát, Thánh Hiền.

Có một vị sứ giả thấy nhà Vua nhìn vào thanh kiếm của mình một cách thích thú thì ông liền khởi ý niệm, tự hứa với mình là sẽ tặng nhà vua. Tuy nhiên, khi ông trở về thì nhà vua đã băng hà, ông liền thực hiện lời hứa với bản thân mình nên treo thanh kiếm ngoài lăng mộ của nhà vua. Rõ ràng ông đã giữ chữ “tín” phù hợp với đạo nghĩa. Việc này, không giống ở thế gian, cũng là giữ chữ “tín” nhưng chữ “tín” sai đạo nghĩa. Chúng ta nghe lời chỉ dạy của Hòa Thượng nên những việc gì sai với đạo nghĩa thì nhất định không làm, nhất định không hợp tác.

Hòa Thượng nói: ***“Những nơi tu học, đáng ra phải là nơi hòa hợp, làm ra biểu mẫu, chuẩn mực cho đại chúng, xã hội nhưng những người nơi đó vẫn chìm trong danh vọng lợi dưỡng, tranh giành quyền lực thì những nơi đó không phải là nơi để chúng ta đến giảng giải.”*** Tôi từng khuyên mọi người là chúng ta sẵn sàng chia sẻ những việc làm của mình nhưng chúng ta phải quán chiếu những người muốn nghe đó có thật làm không, hay chỉ muốn mượn danh nghĩa của chúng ta để mua danh mua lợi thì chúng ta sẽ không bao giờ đến lần thứ hai. Chúng ta luôn phải tuân thủ những nguyên tắc này vì họ làm như thế là trái với đạo nghĩa.

Nếu họ chân thật vì lợi ích cộng đồng, lợi ích xã hội, hoàn toàn chí công vô tư, chân thật hy sinh phụng hiến thì chúng ta cũng hết sức hết lòng giúp đỡ họ. Nếu họ chân thật mà chúng ta không chân thật thì lỗi đó thuộc về chúng ta. Việc này cần phải có trí tuệ, cần có sự tinh tế quán sát. Ngày ngày chúng ta học với Hòa Thượng, Hòa Thượng sẽ chỉ dạy mọi điều chúng ta sẽ gặp trong cuộc sống để chúng ta nhận ra đâu là phải, đâu là trái, đâu là việc nên làm và không nên làm. Cho nên học tập là để có thêm kiến thức, để biết cách làm phù hợp nhất. Bản thân tôi, cũng nhờ miệt mài học tập với Hòa Thượng mà trong nhiều năm qua đã vỡ ra rất nhiều việc. Cho nên nếu không học tập thì không cách gì nhận biết./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!